

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

6. Quanta zeli necessitas omnibus incumbat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

desipere, vt eorum te numero eximere & feliciter sapere nolis? inardescere zelo, & hanc solā homine dignam appetitionē puta, si homo homini seruando vtilem operā colloces, desiderio, affectu, precatione crebra, omniq; tibi conueniente ratione in salutē aliorum incubas. Quis infirmatur, inquit ille, & non infirmor: nēpe aliorum infirma nimio caritatis ardore & sentit, & sua facit, & ad sanandū, si potest, conuolat, instar sacræ illius aquilæ de qua dicitur, *Et vbicumq; cadaver fuerit, statim adest.* Quæ verba in hunc sensum optimè S. Gregorius interpretās, ait, *Omnis qui in peccati mortem ceciderit, non inconuenienter poterit cadaver vocari. Quasi exanimis namq; iacet, qui iustitiæ viuificantē spiritum non habet. Quia ergo sapientis quisq; a zelo caritatis inardescens, vbi peccatores esse considerat, illuc anxie peruolat, vt in peccati morte iacentibus lucem viuificationis ostendat, benè de hac aquila dicitur: Vbicumque cadaver fuerit, statim adest: id est, illuc tendit vbi vilitatem & conuersationis prospicit: vt ex eo quod iam spiritualiter viuunt, alijs in morte sua iacentibus profit, quos corripiendo quasi edit, sed ab iniquitate ad innocentiam permutando, in sua membra quasi edendo conuertit, legitur.* — suamq; in cadauere escā reperit. Escā quippe iustorum, est conuersio peruersorum, de qua dicitur, *Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam eternam.* Ita ille

Iob 39. lib. 31. Mor. c. 22. Ien 37. a apud D. Gregor. est. sanctus quisq; predicator. b predicatio, ibidē legitur. Ioan. 6.

Ex cuius verbis videor mihi te audire clamantem: Ergone mihi, vel struthionum ardor est, vt ferrum, & chalybæa vitij pectora deuorem, vel ceruorum inuolatus stomachus, vt serpentes venenatos cauernis extraham, illæsulq; deglutiam, demumq; quod solius Dei est, Deo mortuos, Deo ipsi, soli q; veræ vitæ restituum? Verè, vt dicis, & magna, & permira ista sunt, neque nisi adspirante Dei fauore speranda, qui tamen cum adeo non desit, vt etiā vltro se ingerat, non est cur tantis auxilijs te arduitas deterreat, est tamē vnde te vehementius eximia rei dignitas incitet. Videndum tamen, vt nihil eorum quæ mox exigemus desit.

CAPVT VI.

Zeli necessitas quanta hominibus omnibus incumbat.

Egregium est, & per multa peruagans D. Augustini placitum: *Hec est lex diuinae Relig. e. 28. gratiam Dei, vt nemo à superioribus adiuuetur ad cognoscendam & percipiendam gratiam Dei, qui non ad eandem puro affectu inferiores adiuuerit.* Ex quo id conficio, non esse vnde tibi de diuinæ gratiæ sperata copia blandiatur, qui non eos quoscumque potuerit, Deo arctius conciliare conatur: cum autem gratiæ præsidio nudis, certus imminet interitus, quis neget extrema eos pernicie sensim inuoluentos, qui torpore, vel alio quouis affectu prauo periclitantibus animis confulere, vel idoneos ad altiora prouehere neglexerint?

Certè, si qua mensura mensi fuerimus, eadem & remetietur nobis; si quam legem tulimus, eandem patiamur iustum est; si longè minùs homini Deus, quàm homini debet homo: quis non æquissimum esse credet, vt nihil à Deo fiat in gratiam eius hominis, qui in aliorum, naturæ communione coniunctorum,

salutem nihil confert: eorum damnis non tangitur, pericula non propulsat, infirmitates non roborat, interitum siccis oculis intuetur, ideoque nec impetum propugnabit, nec egeni miserebitur, nec languentem excitabit, nec sanabit vulneratum, & in eius interitu ridebit Deus. An non enim est, cor illud durum, cor quod alienæ miseriæ miseratione non flectitur, quod malè habebit in nouissimis? Scilicet! corpus quod hodie viuit, mox verò mandatur terræ, vermicibus roditur, sic erit curæ Deo vt dicat, *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur: concludit eleemosynam in corde pauperis, & hac parte exorabit ab omni malo: Super scutum potentis, & super lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit.* Sed & simili remuneratione Sapiens asserit, *Anima qua benedicit impinguabitur, & qui inebriat, ipse quoque inebriabitur. Qui abscondit frumenta maledicetur in populis: benedictio autem super caput vendentium.* Vt quid ista?

Iustus enim est Deus, & vnicuique iuxta eius opera reddit, misericordiam misericordiam, liberali liberalitatem, crudeli (si dicere fas sit) crudelitatem, duras certè, dignasque vindice iusto pœnas: ideoque si in plurimas corporum & animorum calamitates incidunt, qui alienorum corporum indigentiam opem ferre neglexerunt; multa verò bona, & largissimè consequuntur, qui alienam egestatem, quâ opè, quâ opera leuare conantur: quanto verò, quanto certius idipsum asseritur de illis, qui animis hominum, vitij morbositate laborantium, vel medicam benignè opem proferunt, vel pereuntes crudeliter negligunt, aut etiam vltro interimunt? Quidni enim, vt S. Apostolo postquam legem recensuisset, *Non alligabis os boni trituranti;* licuit argumentari & dicere, *Numquid de bobus cura est Deo? An propter nos vtiq; hæc dicit: Nam propter nos hæc scripta sunt.* Si, inquam, hæc verè & ex mente Dei Apostolus, quidni & nos hic acclamare possumus, *An tanti est corpus nostrum Deo, vt ei benefacta sic repenset, sic animi parcitatem exsecretur, & non longè pluris apud eum erit animus noster? cor igitur & illud parui ducere, & hunc maximi facere visus est, cum nos docuit, oculum, pedem, manum, ne animus lædatur, abscondere; cum sermone monuit, vt tyrannos, qui solum corpus; at timeremus Deum, qui potest etiam animum perdere, qui potest numquam desituris ignibus tradere?*

Tom. 9.
tract. 10. in
Ioan.

Sed hoc ipsum non acutiùs, quàm sanctius commendat Augustinus, cum ait, *Eratres, vnusquisque Christianus, in membris Christi zelo domus Dei comedatur. Qui comedatur zelo domus Dei: qui omnia, quæ forte ibi videt peruersa, sat agit emendare, cupit corrigere, non quiescit. Si emendare non potest, tolerat, gemit. Et nonnullis interiectis, postquam vitia quædam recensuisset, addit, Prohibe quos potes, tene quos potes, terri quos potes, quibus potes blādire, noli tamē quiescere. Si amicus est, admoneatur leniter, si hostis, seuerissime refrenetur, ancilla est, etiam verberibus comescatur. Fac quidquid potes pro persona quam portas: & perficis, zelus domus tuæ comedit me. Si autem fueris frigidus, marcidus, ad te solum spectans, & quasi tibi sufficiens, & dicens in corde tuo; Quis mihi est curare aliena peccata? sufficit mihi anima mea, ipsam integram seruem Deo. Eia, non*

tibi venit in mentem seruus ille qui abscondit talentum & noluit erogare? Numquid enim accusatus est quia perdidit, & non quia sine lucro seruauit? Sic ergo audite fratres mei, vt non quiescatis. Ita ille quemuis e vulgo adhortatur; quid alijs doctioribus, Religiosis, & quidem ad id destinatis, dicturum putas?

Sed audiamus quam & copiose & neruose id ipsum apud omnes vigeat Chrysolost. Vnigenitus, inquit, Dei filius, docere nos cupiens quam istud debitum necessarium. *Lib. 3. aduersus vituperat. vita monast. Matth. 18.* sit, vtque hi qui illud reddere negligunt, summis afficiantur incommodis, aiebat; Qui cumque scandalizauerit vnum ex pusillis istis, expedit ei vt suspendatur mola asinaria circa collum eius, & demergatur in profundum maris. Atque is qui talentum retulerat, non quoddam aliquid ex suis contempsisset, sed quoddam proximi salutem neglexisset, increpitus, & supplicio affectus est. Itaque etsi vitam omnem nostram, diligentissime compositam & instructam egerimus, hac non euitata negligentia, nihil consequemur emolumenti, cum ea talis ac tanta sit, qua sola in gehenna profunda posui immergere. Si enim is qui proximum in eis quoad corpus pertinent, adiuuare noluerit, nullaratione excusari poterit; verum, etsi virginitatem ipse seruauerit, extra sponsi thalamum projicietur: is qui, quod multo maius est, omiserit, (quippe multo maximum est animarum gubernatio & regimen) cur non mala omnia perpeti merito dignissimus existimetur? Hominem enim, non vt sibi ipsi tantum prodesset, creauit Deus, sed vt multis. Idcirco Paulus quoque fideles homines luminaria appellat, ex ipsa appellatione manifestans, oportere fideles, ceteris quoque vsui esse. Luminare quippe, quam diu seipsum tantummodo illuminat, luminare profectum non est. Quocirca Gentilibus quoque ipsis deteriores esse ait, qui proximorum salutem negligenter, sic dicens: Si quis autem suorum, & maxime domesticorum prouidentiam non gerit, si dem abnegauit; & est infideli deterior. Quid enim hoc loco, prouidentia nomine significari putas: an sortibus necessariorum largitionem. Equidem reor ipsum, hoc nomine curam animae significare voluisse: sin verò tu contentiosè sensum tuum asserre malueris, sic quoque sententia mea firmior ac validior manebit. Nam si de corpore hac dixit, eumque qui vilem hunc & quotidianum cibum non prebet tantis cruciatibus addixit, Ethnicisque deteriores esse ait: quonam tandem in loco statuemus eum, qui id quod longe maius & dignius est, magisque necessarium, contemnit? Ita S. Chrysolostomus, qui prius quam ad hæc ipsa descenderet, nihil cunctatus erat affirmare summum iudicem Christum, reparatorem, assertorem, & saluatorem, atque animorum vnicè diligentem, pari & eadem fermè diligentia, & nostram & proximorum salutem, à nobis extremo in iudicio exacturum: ideoque toties S. Paulum, ac pænè vbique monere singulos, vt non quæ sua sunt sed quæ proximorum querant, atque (sancti Patris ista verba sunt) ne quis diceret, Quid mea interest, etiam aliorum curare salutem? qui perit, pereat; & qui seruatur, seruetur; nihil horum pertinet ad me, mei tantum ipsius curam habere mihi imperatum est. Ne quis, inquam, ista diceret, immanem hanc & prorsus inhumanam cogitationem iugulans, legibus istis illam sepsit & circumclussit, quibus plurima iuberet nostrorum commodorum negligere, vt proximorum saluti confuleremus, omnibusque in locis eandem vitam diligentiam habendam definiuit. Refert

igitur D. Paulum, acrius in Corinthios inuehi, quod non satis magnam eius qui
 in fornicationem inciderat curam gessissent, sed magis vulnus tumidum obdu-
 ratumque neglexissent. Eundem & Galatis scripsisse, *Fratres, etsi praecipuus fue-
 rit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, eiusmodi corrigite.* Et Thessalonicen-
 1. *Thessal. 5.* sibus; *Itaque exhortamini inuicem, sicut & facitis.* Iterumque, *Corripite indisciplina-
 tos, consolamini pusillanimes, sustinete infirmos.* Romanis quoque cum scriberet, ad
 voluisse ut in eam toti curam incumberent, ut fortiores imbecillis patrum loco
 essent, eorumque salutem sollicitè promouerent: eò vsque animos percellens, ut
 etiam pronuntiet, eos in ipsum Christum peccare, Dei que aedificium diruere
 qui fratrum salutem negligunt. Addamus quod etiam alio loco praclare idem
 S. Doctor:

*Orat. 7 ad- Exigit enim à Christiano ut Christum imitetur, cum ideo id nomen accepe-
 uer. Iudaos. rit,* ut re ipsa Dominum imitetur: at qui Dominus noster Iesus Christus, cum vno
 loco commodè residens, multa que perfruens quiete, potuisset ad se quos vo-
 luisset adducere, docere, sanare; maluit tamen, ut ad eundorum laborum exem-
 plo praeluceret, per ciuitates, per oppida, per deserta & aspera loca, rigente, ar-
 dente, pluuia aura peragrare, & benefaciendi apud varios ansam quaerere: ma-
 luit bonus pastor, non quidem copioso nonaginta nouem ouium gregi medius
 assidere, ibique vel expectare redeuntē, vel vnus aberrationem praesentium le-
 nire confortio; sed abiit ipse, multoque labore circumiens, errorum vestigia te-
 rens, luporum incurfiones arcens, eam denique inuenit gaudens, inuentamque,
 ne qua forsan iteraret errores, in humeros extulit, & in loca tuta deportauit. Et
 verò, annon idem faciunt & medici? annon aegros adeunt, vrbes circumlustrant,
 morbos explorant, blanditijs animos addunt, amara epotanda persuadent, in o-
 mnem se partem vertunt, ut alicunde medelam morbo faciant? *Hoc & tu facis,
 dilecte,* ait Chrylóstomus, *sciens hanc praesentem vitam esse breuem; quòdque nisi haec
 lucra parauerimus, nullam illis sumus habituri salutem. Sape vna anima quam lucra
 fuerimus, potest innumerabilium peccatorum pondus abolere, animaeque nostrae redimenda
 pretium in extremo iudicij die fieri. Cogita, quamobrem Propheta, quamobrem Apostolus,
 quamobrem iusti, quamobrem angeli frequenter missi sunt, quamobrem ipse primogenitus
 filius ac Verbum Dei aduenit. Annon ut homines seruares: annon ut eos errantes reduceres.
 Hoc idem fac agas tu quoque pro viribus tuis; omneque studium ac sollicitudinem impendas,
 ad reducendum eos qui aberrarunt. Ad haec vos singulis concionibus adhortari non cessis, se-
 ue mentem adhibeatis, siue non adhibeatis, ego dicere non desinam. Cumque eius qui
 talentum defoderat, luctuosum exitum narraffet, addit, Ille propterea manibus ac
 pedibus vincitus, in tenebras eiectus est externas, quoniam non depromsit in alios quae au-
 dierat. Ne igitur nos quoque eadem patiamur, eum qui quinque talentis acceptis alia lucra-
 tus est imitemur, etiamsi sermonem, etiamsi pecuniam, etiamsi corporis laborem, etiamsi
 preces aut aliud quidpiam, quidquid illud fuerit, proximo seruando insumere oportuerit, ut
 grauemur; ut vndecumque talentum à Deo nobis traditum, pro sua quisque portione mul-
 tipli-*

tiplicantes, possimus illam beatam audire vocem, *Euge serue bone & fidelis, supra multa te constitutam, intra in gaudium Domini tui.*

Satisne intelleximus, quantæ sit necessitatis, etiam in aliorum salutem incumbere? quàm sibi soli nemo viuat, quin viuat & ceteris? se solum nemo seruet, sed seruare debeat & ceteros? Ergone, inquis, Pastores omnes, concionatores omnes, omnes Apostoli? ablit: nec enim vel ad omnium humeros, vel ad rectum ordinem id faceret. Sed tamen *mandatit unicuique de proximo suo*, testatur Sapiens, neque poterit innocens iudicari, qui in vno fuerit reus. *Viri sanguinum, & dolosi, non dimidiabunt dies suos*, ait regius Vates; & ipse Deus, *Sanguinem animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum, & de manu hominis, de manu viri & fratris eius, requiram animam hominis.* Et verò, *Si non pauidisti, occidisti; sanguinem fudisti, vitam ademisti; requirit Deus: tanto acerbius, quanto animarum, quàm corporum; immortalis, quàm mortalis vitæ, amator est acrior.* Quid dices exprobranti Domino, *In alis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum & innocentum?* Sententiamne, iam olim latam, effugies; *Impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram?* Si contendis, minarum istarum plures ad corporum iniuriam fuisse referendas: refer, si vales; at quanto verius & grauius tunc instabo. Si tam acrem experietur vindictam Deum, quicumque corpori vel iniurius, vel misericordie parcus fuerit, quàm acerbis eum pœnas prætolari par est, qui alienam animi salutem vel læsisse, vel neglectui habuisse reperietur? Poteritne vulnum ferre Iesu Christi, Iudicis irati, laboreque luos, conuitia, probra, crucem, vulnera, hominum causa tam propense suscepta exponentis? quid Christo aduersus excogitari potest, quàm si quod tanto ipse opere perfectam voluit, tu impiè perditum eas, vel si collabascar, ruinam spectes otiosus & vt in alieno securus? adeone dolorum Christi Domini, sanguinis, & vitæ diuinæ tibi pretium viluit, vt pereuntibus animis id effundi, profundi, prodigi, dilapidari videas, nec ingemiscas, nec instaurare, nec damna tentes resarcire quâ potes?

Multa potes, & multa facies, si, quæ potes, facies. non dico, potes omnia, sed multa; & licet tibi pauca videantur, multa sunt, & accedent plura, si quod potes fideliter agis, & fecunditatis largitrici Dei manui committis. Non legisti, *Potens est Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: & multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum iustitiæ vestræ. Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis, & vicissitudinem reddet ei.* Quidni ergo largè seminas, vt largè metas; ample fœneraris, vt vicariam animo tuo misericordiam consequaris? Multum si voles, multum potes, multum præbes, *Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est, non secundum id quod non habet.* O ingentem animi consolationem! si doctrina, si verbi facundia, si desunt cetera quibus homines à vitio & erroribus reuocem, non desit voluntas, non inrepscet caritatis ardor internus; & ecce desi-

Ecclesi. 17.

Psal. 54.
Gen. 9.Amb. Greg.
Ecc.Ierem. 2.
Ezech. 3.2. Cor. 9.
Prou. 19.

1. Cor. 8.

desiderium meum ita Deo acceptum erit, ac si doctè, facundè, fructuosè plurimorum me salutem impendissem. Distribuit quidem dona sua singulis prout vult, conatum quoque laborum que prouentus dispensat prout vult, at vult bonus & liberalis Dominus, vt indiscriminatim vnicique, seclusa modicitate virtutum, pro bonæ voluntatis ardore, gloriæ merces æterna reddatur.

Noli ergo quàm multa ceteri, quàm tu possis pauca spectare, & animo deijci. Gaudendum alienis diuitijs fuerat, & communionem caritatis, tua ipsius opulentanda paupertas. Excule quem nactus es agrum; non raro quod natura negauerat, dedit industria; hic potissimè, vbi conantem nunquam desitit Deus. Et quàm variè conari potes; cuiquam ne desse potest, saltem vnum eorum, que S. Bernardus enumerat, cum vult pascendum esse proximum, mente, verbo, vel opere; mente, hoc est desiderio, oratione, affectu; verbo, siue monendo, siue docendo, siue exhortando; opere, quando exemplo, quando rebus ipsis ad meliora perduantur? Equidem, exemplo prodesse possunt omnes; desiderijs æstare possunt omnes, orationi & precibus instare possunt etiam omnes; sed & quotusquisque, non saltem aliquando potest, sermone familiari, amicis monitis, vel ignora proponere, vel à prauis dehortari, vel ad meliora permouere?

*Serm. 2. de
resurrect.*

*Homil. 6. in
Euang.*

Hoc vidit Magnus Gregorius, qui pro concione populum alloquens ait; *Vnusquisque vestrum, in quantum gratiam supernæ aspirationis accepit, si à prauitate proximorum reuocet, si exhortari ad bene operandum curat, si æternum regnum vel supplicium erranti denunciat, cum sancta denunciationis verba impendit, profectò angelus existit. Et nemo dicat, Admonere non sufficio, exhortari idoneus non sum; quantum potes exhibe, ne malè seruatum talentum quod acceperas, in tormentis pendere exigaris. Neque enim plus quàm vnum talentum acceperat, qui hoc abscondere magis studuit quàm erogare. Ecce quàm conspirant sancti Patres, vt talenti defossor habeatur, qui id quantumcunque quod habet, nequaquam in animorum vilitatem erogat.*

Vbi tamen, ne quo forsitan absurdè, subit mirari, quid tandem sibi velit, quod solus ille acceptum talentum defodit, solus damnatur incuriæ, cui soli datum fuerat talentum vnicum? & nonne cui plura data sunt, ab eo plus exigitur? ita sanè, & plura quidem illi reddiderunt, qui duo, duo; qui quinque, quinque alia lucrificat; at qui vnum, in fosso otiosus assedit, nihil domino retulit, & penas otij pertulit. Itane est, vt qui plus acceperunt, plus diligant, sitque pronius ex copia ad copiam, quàm ex penuria ad aliquid mediocre assurgere? an potius quod opulentia ingentes animos, egestas angustos, & nihil audentes facit? Vera quidem ista sunt, sed & angustus quiddam intermicat.

Crediderim enim Dominum, omnes homines vulgatissimi cuiusdam erroris voluisse monitos, serio vt præcauerent, ne in illum incidant, quando quidem tanti esse momenti vident, vt ex eo tota pendeat æternitas: Vanos timores excutiant, verissimo grauissimoque tangantur. Passim ita fieri, & videmus, & ingemiscimus: qui se putant, vel scientia pollere minus, vel minus eloquio & gratia vigere;

vigere; vbi sibi diffidere, vbi trepidare, vbi concionum, confessionum, conuersationis munus expendere, vbi suos humeros tantis oneribus impares iudicare semel cœperint; tum verò firmè statuunt, suam sibi seruandam animam, ceterorum fugienda confortia, tenebrosis in antris delitescendum, nihil aggrediendum cuius finem certum præ manibus non habeant: nempe id genus hominum, sui tori sunt, suas iudicationes sequuntur, sibi & quidem soli sapiunt, sapientiorum, eosque ne tota die stent otiosi monentium consiliare spuunt, Superiorum certa eos statione collocantium iussa vel non audiunt, vel quacunque occasione captata se subducunt, & ignauè, oscitanter, perfunctoriè sui muneris partes, aliò respectando, percurrunt magis quàm explent, non acquiescunt, quiritationes ingeminant, sortem suam lugent, beatos alios prædicant, importunis precibus otium suum, vel (vt loquuntur) securitatem suam, vt verè est, perniciem suam vrgent. Quid facitis, ô viri? si viri tamen. quid vos inertiaè damnatis? quid trepidatis vbi non est timor? quid nemine persequente fugitis? vobis timere, vobis fidere, quàm timere Deum, Deo fidere mauultis? qui timet Deum, verborum otiosorum, multoque magis otiosæ vitæ iudicia formidat: qui fedit Deo, scite eum deesse non posse conatibus, vel prudentum consilio, vel Superiorum auctoritate susceptis. Interimque præ foribus est, ob talenti defossionem, certa damnatio: & hanc non timeris?

At non credebam id mihi talenti esse. Sit ita: cur expromere, cur probare tentanti restitisti: cur quod tuum erat non fecisti, incrementum & exitum Deo non commisitisti: cur tibi de te, & non potiùs aliis credidisti? Conatus sum, nihil promoueri. Quid ad te? ideòne cessandum fuit? tuum est conari, laborare, Dei verò prouentum dare; quem si non dederit, tuo tamen muneri constanter insistendum est. Quid Isaias, quid Ieremias, quid profecere Prophetæ ceteri, apud dura certicis populum blandiendo, minando, monendo, & ab impietate deterrendo? sed ecce peruiçaces illi vbi sunt? & *Propheta numquid in sempiternum* Zach. x. *viuent?* Desuda, perseuera, si minùs quem nunc velles, effectus; at qua exultabis merces erit operi tuo. Qui confestim victoriam non assequitur miles, an protinus abiectis armis militiae renunciat? hostem terruisse, defensionem ostentasse, cauisse damna maiora non parum est. An non prudenter Sapiens consulit? *Mitte panem tuum, super transeuntes aquas,* eleëmofynam largire obliuiosis, ingratis, quorum è memoria, non secùs quàm in aquis, beneficij vestigia diffluent: nec putes beneficiù perdidisse, *post tempora multa reperies illud;* non est obliuiosus remunerator Deus, reddet largè, nec muneris tantùm, sed tædij, sed patientia, sed humilitatis & perseuerantia rationem habebit, præmia cumulabit.

At, quò tandem à Magno Gregorio abiuiimus? redire iuuat, ab eodemque audire quàm nemini desit, quod in aliorum salutem conferat, ait enim, *In quantum* Greg. sup. *vos profecisse pensatis, etiam alios vobiscum trahite, in vias Domini, socios habere desiderate.* — *Si ad Deum tenditis, curate ne ad eum soli veniat. Hinc etenim scriptum est, Qui audit,* Apoc. 22. *dicat*

dicat Veni: vt qui iam in corde vocem superni amoris acceperit, foras etiam proximis vocem exhortationis reddat. Et fortasse panem, vt indigenti eleemosynam porrigat, non habet, sed maius est quod tribuere valeat, qui linguam habet. Plus enim est verbi pabulo, vitam in perpetuum mentem reficere, quam ventrem moritura carnis terreno pane satiare. Nolite ergo, fratres, proximis vestram eleemosynam verbi subtrahere. Ita ille, verbi pabulo nequaquam conciones de superiore loco intelligens, sed piam omnem & familiarem de Deo, de virtute, de que fugiendis vitiis sermocinationem, quam vt vsurpent, & otiosa verba caueant, vir sanctus hortatur.

Idem quoque quam acriter alio loco vigeat audiamus: ex eo enim quod Dominus Petro dixerit, *Simon Ioannis amas me?* & amare se respondentem, addiderit, *Si diligis me, pasce oves meas:* docet certum esse dilectionis Dei argumentum, si quas amat pastor oves, & nos amemus, & eas quo meliore possumus verbi exempli, affectus pabulo pascamus; quod prestare qui renuit, Pastorem futurum non amare conuincitur. Et nonne hoc ipsum volebat Apostolus cum scribebat; *Si Christus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Et si pro omnibus mortuus est, superest vt qui viuunt, iam non sibi viuunt, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit.* Et denique de illis qui prodesse proximis poterant, at se præ humilitate subdlexerunt, concludit, *De quo si districtè iudicentur, ex tantis proculdubio sunt, quantis venientes ad publicum prodesse potuerunt. Quia enim mente, is qui proximo profuturus enitesceret, vilitati ceterorum secretum præponit suum; quando ipse summi Patris vnigenitus, vt multis prodesset, de sinu Patris egressus est ad publicum nostrum? Quia si vera sunt, quam graue futurum putas, tot animarum pereuntium reum peragi, quot prodesse potueras, & neglexisti? & laborem subterfugisti, tuique iudicij pauore, in diuini iudicij iustissimum terrorem incidisti?*

Ibid. p. 3. ad-
mon. 26.

Sed & in eos copiosè & fortiter inuehitur, ita scribens, *Si indigentibus proximis, quas habent pecunias absconderent, adiutores proculdubio calamitatis existissent. Quo ergo reatu constringantur aspiciant, qui dum peccantibus fratribus verbum predicationis subtrahunt, morientibus mentibus vitæ remedia abscondunt. Quis non Sapiens illud verissimum esse profiteretur, Sapiencia abscondita, & thesaurus inuisus, qua vilitas in vtrisque? An non crudeles & haberentur, & essent, qui fame populos atterente, frumenta occulta seruarent? quis non eos tot cordium reos fateretur, quot ab eis palci seruari que potuissent? qua igitur plectetur pœna, qui exhortationis, monitionis, vel cuiuscunque suæ operæ auxilio, & quasi animæ panem denegato, clanguentem, mox que periturum animum, à morte reuocare, recollare, viresque restaurare neglexerit? Qui abscondit frumenta, maledicitur in populis, ait Salomon; & qui alios quacunque legitima via corrigere, & ad meliorem traducere potuit, nec fecit; in solo silentij & otij crimine, abundè reperiet vnde damnetur. Certè si medicinalis artis minimè ignari secundum vulnus cernerent, & tamè secare recusarent, profectò peccatū fraternæ mortis ex solo torpore committerent. Quanta ergo culpa inuoluantur aspiciant, qui dum cognoscunt vulnera mentium, curare negligunt.*

Prov. 11.

ea seſſione verborum. Vnde bene per Prophetam dicitur, *Maledictus qui prohibet gladium ſuum à ſanguine. Gladium quippe à ſanguine prohibere, eſt prædicationis verbum à carnalis vite interſeſſione retinere. De quo ruruſum gladio dicitur, Et gladius meus manducabit carnes. Ideoq; Paulus, eo ſe à proximorum ſanguine mundum credidit, quo feriendis eorum vitiiſ non pepercit, dicens; Confeſſor vos hodierna die, quia mundus ſum à ſanguine omnium veſtrium, non enim ſubterfugi quo minus annunciarẽ omne conſilium Dei vobis.* Ierem. 48. Aſ. 20.

Sed & magni ponderis apud vnumquemque eſſe debet angelica vox, Ioanni, & per Ioannem vnicuique dicens; *Qui audit, dicat, Veni: vt quicumque à Deo edocetur, permouetur, vel ad æterna inuitatur, nitatur etiam alios eò rapere, quò ſe trahi ſentit; non adeat vacuus, & quaſi de inuitatione ſecurus; etiam vocato, & audienti, fores occludentur, ſi ſolus aduenerit; at ſi comitatus acceſſerit, fores expandentur, obiam ibitur, ouans intrabit. Itaque Propheta Iſaias id ipſum cœpit intelligere poſtquam & vidit Dominum, & audiuit clamantia Seraphim, & mente illuminatus eſt; tunc enim peccati ſui grauitatem ingemiſcens, exclamauit, *Va mihi, quia tacui: continuoq; ſe ad omnia paratum obtulit, vt quocunq; ad quoſcunq; & ad quæcunq; mitteretur.** Apo. 21. Iſia 6.

O alacritatem & penitendinẽ ceſſatoribus imitandam! audiant angelos, ad hominum ſalutẽ mitti paratiſſimos; Deum ſpectent, omnes ſaluos fieri volentem, & omnia ad hominum vtilitatem dirigentem; eoſq; pudeat, vſque adeò ad id miniſterium torpere, quod planè angelicum, Deoq; gratiſſimum comprobatur. Si parum ſe poſſe dicunt, id ipſum nobis exhibeant; occultando, minuitur; depromendo, auctius fiet; liberalitas liberalitatem inuitat, & gratia gratiam parit. *Anima que benedicit impinguabitur, & qui inebriat, ipſe quoque inebriabitur.* hoc eſt, qui largiter donat, ipſe quoque largiùs à Deo accipiet, bona, opes, diuitias; illarum ſi propter Deum profuſus donator fuerit; ſi pauperem non tantum fame liberarit, ſed (quod inebriare dicunt Hebræi) lautius habuerit, non ſola damna ab eo arcebit Deus, ſed variis bonis copioſius augebit. Sed illuſtriora ſunt hæc, ſi transferantur ad animum: qui enim ab alio peccati egeſtatem arcebit, qui prauæ cupiditatis morboſa ſanauerit, ipſe quoque à Domino ſibi robur addi ſentiet, ne innato mali fomite vincatur; ſin autem etiam ad perfectiora, & virtutis excelliora iuga ſe ducem præbuerit, eum quoque Dominus ad cellam ſanctæ caritatis vinariam perductum, ſobria ebrietate deleniet. O beatos, qui rebus ipſis, quam vera ſint hæc, perſentiſcere conantur, poſſuntq; cum S. Dauide dicere: *Ecce labia mea non prohibebo: Domine tu cognouiſti. Inſtitiã autem tuam non abſcondi in corde meo: veritatem tuam, & ſalutare tuum dixi!* Vt inam pro virili imitemur omnes, vt aliquando huius Prophetæ ſancti conſortio non reperiamur indigni! Pſal. 39. vt D. Greg.

Sed ne quid hinc aut præceptum, aut aliunde vitioſum ſit & eſſe, quid prætereã ſit obſeruandum dicamus.